הלכה · טור · מפרשים

כפי אהרן על טור חושן משפט

רבי אהרן בן עזריאל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כפי אהרן על טור חושן משפט

רבי אהרן בן עזריאל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כפי-אהרן-על-טור-חושן-משפט/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן א 4
א 4
ב 5
ג 6
ד 7

סימן א

א

(ב"י סק"א) **רשב"ג אומר על ג' דברים העול' קיים וכו'**. הק' מרן הב"י וז"ל, וא"ת והלא בג' שנברא העולם יספיק לקיימו שמי שהוא סבה להיות הדבר כ"ש שיקיימנו וי"ל וכו'. ע' להר' מעין גנים דפ"ז ע"א מה שהק' עליו והיא קו' הב"ח בס"ק א'. ועיין להרב חלקו של ידיד ז"ל מ"ש בזה, ואחר המחי"ר נלפקע"ד דלא צדק יפה בכונת הרב מעין גנים ואין תירוצו עולה על נכון כי גם התורה והעבודה והג"ח לא יכפר אם לא ישיב הגזילה לבעליה ודו"ק. ומ"ש עוד הרז"ל ועפ"י האמור יתישב היטב מ"ש ר"ל בפ' כל כתבי אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תנוקות של בית רבן יעו"ש לפק"ד לא זכיתי להבין מה הביא לנו מן החדש שכבר עלה לכלל ישוב הר' מעין גנים שם כדבריו וק"ל. ומ"ש עוד הרז"ל וראיתי להר' ב"ח ז"ל דק"ל נמי הכא על מרן וכו' ולע"ד מלה דא א"א דממ"ש עוד רבינו וכו' מחריבין אותו במעשיהם כמו שמצינו בדור המבול וכו' היינו שהיה נחרב העולם וכו' לא שהגזלנין מבטלים הישוב וכו' באופן דלא איירי רשב"ג לקיים ישוב בני אדם אלא לישוב העולם שלא יחרב וכו' ע"כ ולפק"ד ד"ק לא זכיתי להבינם דאין ראיה מכל מה שהביא הטור אח"ך דאיירי בחרבן העולם דהיינו שמים וארץ דהרי במבול לא נחרב שמים וארץ והעול' לא נחרב אלא שהיה תהו ובהו מבני האדם שמתו והיינו כמ"ש הב"ח ולא כמ"ש בתחי' דבריו בביטול המשא ומתן דהרי כתב בסו"ד שלא יהא נחרב דהיינו מישוב ב"א ודו"ק. האמנם הנ"ל לתרץ בעד קו' הב"ח על הרב"י והוא דכונת הב"י ז"ל להק' כמ"ש הטור משם הר"י ז"ל אין פי' שבשביל שלשה אלו נברא העולם שהרי בתחי' הפרק אומ' על ג' דברים העולם עומד ואינם אלו וכו' אלא בתחי' אמר שבשביל ג' דברים נברא העולם ואלו הן התורה והעבודה וגמ"ח תורה דכתיב ה' קנני ראשית דרכו אמרה תורה אני נבראתי לפני כל הנבראים ובעבורי נבראו כל הנבראים וכן בשביל העבודה וכו' וכן גמילות חסדים וכו' נמצא בי שלשתם אלה התורה והעבודה וג"ח הם המה העקרים הגדולי' שבעבורם נבראו כל הנבראים ובכלל כל הנבראים היינו שמים וארץ וכל בני האדם אשר בהתקיים ג' אלו נמצא כל העול' השמים והארץ והבני אדם מתקיימים כי בעבור האדם הוצרכו להבראות שמים וארץ כדי שיתישבו לקיים מה שבעבורם נבראו דהיינו התורה והעבודה והג"ח וט"ז מקשה שפיר הב"י ז"ל כי לפי האמת אם מקיימים אלה הג' התורה והעבודה והג"ח למה יצטרך תו הג' של רשב"ג לקיים העול' בין על שמים בין על בני האדם כי הא בהא תליא כיון שמתקיימים הג' של שמעון הצדיק שהם נבראו בעבורם ממילא יתקיימו הם והשמים וארץ בעבורם וע"ז

הוצרך לתרץ דג' דרשב"ג איירי אחר החרבן דכיון דאין השלשה דשמעון הצדיק ממילא היה נחרב שמים וארץ והיו מתים כל מין האנושי כיון דאינה הסיבה שבעבורם נבראו אי לאו הני ג' דרשב"ג דהם תמורת כו' דשמעון הצדיק או תמורת אחת מהם כמ"ש הב"י דודאי בחדא מנייהו הוה סגי וברור ודוק היסב:

ב

שם **וזהו** כונת רז"ל באומרם כל הדן דין אמת לאמתו בפ"ק דשבת וכתבו התוס' וכו' ונראה וכו' עיין להרב חלקו של ידיד ז"ל שם מה שהשיג על הר' ישרש יעקב ז"ל וז"ל ועוד דע"כ סיפא דכל שאינו דן וכו' הוי דומיא דרישא דכל שדן דין אמת וכו' ע"כ ולפקע"ד אחר המחי"ר לאו תברא היא דשפיר נוכל לומר דגם הריש' בהכי איירי שבא לפניו דין שהבין הדיין בדברי הנתבע שהוא מרומה וזה דנו לאמיתו גורם שתשרה השכינה בישראל וכל שאינו דן דין אמת לאמיתו שבא לפניו דין כזה ונסתלק אז גורם לשכינה שתסתלק מישראל כי אז ילך הנתבע אל דיין אחר שלא יבין רמאותו וישתכר הרמאי ברמאותו וכמ"ש הרא"ש בסנהדרין על דל"ב ופסקו מרן בסי' ט"ו וק"ל:

האמנם אי קשה הא קשה על הר' בית דוד ז"ל סי' זה שתי' לקו' המוהרש"ח וז"ל ולי נראה דלדעת מרן ז"ל מ"ש וכל שאינו דן דין אמת לאמיתו אין פי' שדן דין אמת אלא שאינו לאמיתו שמצורף לו אהבת הדיין כמו שהבין מוהרש"ח עליו אלא הכי פי' שבא לידו לדון דין אמת לאמיתו שרואה שאוהבו מתחייב מסתלק עצמו ואינו דן אותו וזהו שאמר שאינו דן דין אמת לאמתו ר"ל שאינו דנו כלל עכ"ל. ולפקפ"ד אחר המחי"ר דבריו אינם מחוורין דהא ע"כ סיפא דומיא דרישא והיינו דכל הדן דין אמת גורם וכו' היינו שבא לידו לדון דין אמת לאמיתו מצורף לזה אהבת הזכאי ושנאת החייב ודנו גורם לשכינה שתשרה בישראל וכשמסתלק ואינו דנו אז גורם שתסלק וכו' א"כ ק"ט איך מפרש הרב"י דאפי' שידון הדיין דין אמת היות מצטרף אהבה וכו' נמצא לא מיקרי לאמיתו היפך סוגיין דסנהדרין אלא ודאי דהא ליתא אלא דהעיקר כתי' הרב ישרש יעקב וכדפי' והיותר תימה על הר' חלקו של ידיד ז"ל דבתחי' דבריו בשנותו את דברי התוס' דבתרא ושבח ומגילה עם דברי מרן עלה לכלל ישוב בההיא דסנהדרין דכל מי שאינו דן דין אמת גורם לשכינה וכו' ולא נרגש דע"כ רישא דומיא דסיפא כמו שהק' על הרב ישרש יעקב ז"ל והנ"ל דגם בההיא דלעיל יתישב ע"ד שכ' בעד הרב ישרש יעקב ז"ל והוא דכשנאמר דסיפא איירי שאינו דן דין אמת לאמיתו דהיינו דדן לאוהב ושונא דמלת לאמיתו הו"א שאינו באוהב ושונא א"כ יהיה כל מי שדן דין אמת לאמיתו דהיינו שאינו אוהב ושונא כמ"ש הרז"ל:

והשתא דאתית להכי דמלת לאמיתו היינו שאינו באוהב ושונא שכשהוא דן דין אמת בחקירה ודרישה הוא לאמיתו לאפוקי אוהב ושונא דאע"ג שידון באמת בחקירה ודרישה לא יתאמת לפי"ז מתישב שפיר קושית הרב מוהרח"ש ז"ל מעל הב"י מההיא דסנהדרין דהק' התם כל מי שדן דין אמת לאמיתו דהיינו שאינו באוהב ושונא גורם לשכינה שתשרה בישראל וכל מי שאינו דן דין אמת לאמיתו כלו' שאינו דן דין לאמיתו שהוא בשאינו אוהב ושונא אלא מסתלק דכל מי שאינו דן היינו דין אמת ואמת היינו בחקי' ודרישה ולאמיתו דהיינו שאינו אוהב ושונא וכמ"ש החש"י וזה אינו דנו אלא מסתלק גורם לשכינה שתסתלק וכו' והוי רישא דומיא דסיפא דבר והופכו והיינו ממש כמ"ש הב"י דכל מי שדן דין אמת לאמיתו לאפוקי אוהב ושונא שאינו לאמיתו כרישא דהתם וקמ"ל הסיפא דמי שאינו דן למי שהוא יכול לדונו אמת לאמיתו דהיינו בשאינו אוהב ושונא וכו' ואפ' יהיה זאת כונת תי' הי"ע ז"ל אלא שמ"ש שצריך לדונו לאמיתו אינו מחוור כל כך ואם זאת תהיה כונתו מתישבים שפיר עוד השתי קו' שהק' החש"י עליו באו' ומאי דין אמת דמשמע הא דין שקר דן ומ"ש דאמאי אצטריך לאמיתו דלפי מ"ש אתי שפיר דה"ק כל מי שאינו דן דין אמת שהוא בחקי' ודרישה למי שהוא לאמיתו דהיינו שאינו אוהב ושונא דהשתא אין כונת הש"ס שדנו שקר אלא שאינו דנו כלל כיון דלאמיתו היינו במי שאינו אוהב ושונא כיון דהוי היפך הרישא שדן דין אמת לאמיתו למי שאינו אוהב ושונא בחקירה ודרישה עם שאם היה חוקר ודורש היה יוצא הדין לאמיתו מאחר שאינו באוהב ושונא והרי רישא דומיא דסיפא דבר והופכו והיינו כמ"ש הב"י דכל מי שדן דין אמת לאמיתו לאפוקי אוהב ושונא שאינו לאמיתו כרישא דהתם ובסיפא קמ"ל דמי שאינו דן דין אמת בחקי' ודרי' למי שהיה יוצא לאמיתו ודו"ק:

ג

(טור ס"ג) **וכתב** רב האי ב"ד צריך שיהא לו מזומן וכו' עיין להסמ"ע ז"ל סי' זה ס"ק א' שהק' על מרן ומורם דאמאי השמיטו דין זה וצריך הדיין להזמין מקל ורצועה וכו' כי מדברי הטור ורהא"ג משמע דנוהג בזה"ז והצ"ע. וביותר שיש להתמיה על מור"ם ז"ל שהוא בד"מ אות א' משמע דס"ל כדעת הטור. ועיין להרב חלקו של ידיד מה שעלה לכלל ישוב לזה באומרו כי הטור לא כתבו אלא שרצה להודיענו מה שהיה נוהג בזמן שהיו סמוכין אבל כשחזר וכ' כי בזמן הזה אין דיינים מן התורה אלא דשליחותייהו קעבדינן גם הני דמקל ורצועה וכו' ליתנהו יעוש"ב. ולפקע"ד קל"ט על תי' הרי"ף בפ"ק דסנהדרין והרא"ש לשם על ד"ז הביאוה ההיא דר"י בהדיא ודאי דנוהג גם בזמן הזה

ומוכרח דגם הטור לא פליג אאביו הרא"ש לו' דאינו נוהג אלא דמה שיש לתמוה הוא דהטור בקיצור פסקיו על הרא"ש לא כ' הא דר"י וצ"ל:

ד

(שם ס"ד) **ומסקינן** דלא עבדינן שליחותייהו אלא במידי דשכיח בפ' החובל דף פ"ד ע"ב עיין להרב קמ"ר ח"ב בס' בית מושב שבסו' הס' ד"א פ"א (מה שפי' בסוגיין ולפק"ד קל"ט דאם כדבריו דהמקשן לא הבין דברי התרצן דר"ל לו דשאני אדם באדם דלא עבדינן שליחותייהו מט' דבעי למישיימי כעבד אשר לא כן שור בשור כי מקשה ליה שור בשור נמי לא קי"ל בגויה אלא פוק חזי היכי מזדבני בשוקא אדם באדם נמי וכו' לישני ליה אדם באדם בעי' למישיימיה כעבד) שכ' וז"ל והנה בפי' כל הנישום כעבד איכא ב' פירושים הפי' הא' הוא דכל דבר הצריך שומה כעבד דאין דנין כיון דאין שומתו ידועה והפי' הב' הוא כל הנישום כעבד כל מי שנישום כעבד אין דנין אבל שאר דברים אעפ"י שאין שומתן ידועה גובין וזה הפי' הב' הוא מה שהבין, הס"ד דתלמודא ואמר רבה לט' דאמר רבא וכו' ופריך מ"ש נזקי אדם באדם וכו' אמרי כי עבדינן שליחותייהו במידי דקים לן בגויה וכו' ופי' דאם אמרי' דאדם באדם וכו' דלא עבדינן שליחותייהו התם איכא ט' דכל הנישום כעבד דאין דנין אותו והמקשה הבין הדברים כפשטן ופריך אמאי שור בשור וכו' ע"כ. ולפקע"ד לא ידעתי מי הכריחו לזה דשפיר יכולין אנו לפרש דהס"ד הבין דט' דרבא כפי' הא' משום דבעי שומה ומק' מאי שנא אדם באדם דאלדי"ם בעינן וליכא שור בשור נמי אלדי"ם כתיב בפ' כמו שפי' רש"י א"כ שור בשור נמי אפי' את"ל דלא בעי שומה מומחים בעי' אלא מ"ש שור בשור דשליחותייהו קעבדינן וכו' אדם באדם נמי אע"ג דבעי' שומה נעביד שליחותייהו אמרי כי עבדי' שליחותייהו במידי דקים לן בגויה במידי דלא קים לן בגויה כגון אדם באדם דבעי' למישיימיה כדפי' רש"י לא עבדי' שליחותייהו והדר מק' דשור בשור נמי לא קים לן בגויה לפי האמת אלא מאי אית לך למימר פוק חזי בשוקא אדם באדם נמי דאמרת דלא קים לן בגויה פוק חזי בשוקא ועוד תשלומי ד' וה' דקיי"ל וכו'. (אמר הבן ס"ט ע"כ הגיעו החי' על הטור מאבא מארי זצוק"ל בנו של הרב המחבר זללה"ה וחע"ד):

בעזהי"ת תם ונשלם ס' כפי אהרן ח"ב ה' יברך את בית אהרן